

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

III. An, & quomodo possit per statutum induci jus optandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

re, & Tiraq. in d. *prafat.* num. 18. qui tamen intelligendi sunt, vel, cum fit absolute expressa reprobatio consuetudinis, vel, quando præterita damnatur tanquam irrationabilis, & iniqua, prout intelligunt, inquit Tiraq. num. 19. fere omnes, qui de hac re loquuntur.

An vero hæc eadem consuetudo optandi extendatur tanquam favorabilis de uno ad alium casum, deque una ad aliam personam, dicemus Deo bene iuvante *inf. cap. 4. q. 3.* Nunc ad 3. & postremam hujus capituli quæstionem veniamus.

QUÆRO TERTIO, An, & quomodo possit per statutum induci jus optandi?

- 49 Et sane, quod statuto induci possit † jus hoc optandi, clarum est, quamvis enim nullus de hoc textus reperitur, est tamen de hoc ni fallor communis opinio, quam tenet gloss. in c. *fin. verbo consuetudo, in fin.* & ibi ceteri communiter de *consuet. in 6.* Milus in *Repertorio in verbo consuetudo, & statutum optandi.* Nicol. Delphin. *tract. de jure patr. num. 157.* Gig. de *pension. q. 63. num. 8.* per Butr. in c. *fin. colum. 26. ext. de consuet. neq. aliquem in hoc reperio contradictorem, & satis colligitur ex text. & ibi not. per gloss. & Doct. in c. 1. de constit. in 6. ubi statuta, & consuetudines particulares locorum exæquantur, quem etiam text. ad hoc allegat gloss. d. c. *fin. verbo consuetudo, de consuet. in 6.* Poterit autem id facere Episcopus quoad beneficia spectantia ad ejus collationem; secus autem † in spectantibus ad alios, ne factis Episcopi aliorum jus lædatur, ut post Mil.*
- § 1 *loc. cit. optime adnotavit Gig. d. num. 5.* Alii tamen † inferiores collatores non poterunt tale statutum condere ex defectu potestatis, ut tradit *ibid. Mil. cum, ut supra quoque admonuimus, ad statuta condenda † requiratur Episcopi auctoritas, in iis præsertim, quæ concernunt statum ecclesiæ; quod etiam tradit Abb. in c. edoceri, colum. 2. de rescript. & Innoc. in c. constit. n. 1. de rescript. & post eundem Abb. late probat Fel. in c. cum omnes, nu. 7. 10. & II. de constit. & tradunt etiam Doct. d. c. 1. de constit. in 6. Et licet hæc vera sint, duo tamen hæc*

hac in re non modicam difficultatem faciunt. Primo, quia illud certum est, non posse Episcopum, seu alium inferiorem contra canones statuere, † *ut est textus in Clem. ne Romani, de elect. c. quod super his de major. & obed. cum simil. quam regulam inter alios firmat Rom. in l. 1. ff. de jurisd. omn. jud. Fel. d. c. quod super his, nu. 2. Alber. de Rosat. in prima part. statut. q. 7. vers. quid si statutum, Duen. reg. 250. & Henr. Bot. tract. de synod. episc. concl. 8. art. 1. à num. 30. ad 90.* Si ergo firma etiam illa conclusio est, quam supra probavimus, facultatem optandi esse contra jus, quod etiam voluit Calder *conf. 3. & 7. in tit. de consuetudine, quomodo validum erit statutum hoc de optando.* Rursus, si illud etiam verum est, † non posse Episcopum, seu Prælatum præjudicare juribus ecclesiæ suæ, *ut inter ceteros tradit gloss. sig. in §. fin. 16. q. 6. Innoc. & alii in c. fraternitatem de donat. Bal. in c. potuit, de loc. & est text. in d. c. fraternitatem, & in c. cum nostris, de concess. præbend. cum similib.* quomodo poterit renunciare huic juri suo, nimirum collationi præbendæ vacantis, atq; adeo tam grave præjudicium monti dignitatum, & ecclesiæ suæ inferre.

Breviter ad primam difficultatem respondetur primo, eam locum non habere in optione, quæ fit, ubi præbendæ non sint distinctæ: ea enim non est contra jus, ut superius diximus, unde poterit de ea fieri statutum per Episcopum. Secundo respondetur, Prælatum & Episcopum posse statutum condere † contra canonem, & ecclesiæ suæ præjudicare, quando agitur solum de jure quærendo, prout tradit Fel. d. c. quod super his, num. 5. & probare potest tum *ex cap. cum dilectus de consuet.* ubi jus confirmandi Prælatum in ecclesia subjecta, quod alioqui de jure spectat † ad Episcopum tanquam superiorem, *cap. 3. & c. suffraganeis, de elect.* per statutum Episcopi ad alium spectat, tum ex communi illa doctrina, quod Prælati † præjudicare potest ecclesiæ suæ in quærendis nō in quæsitis, *quam late inter alios probant, Fel. in c. qua in ecclesiarum, col.*

17. de constit. & Barbat. in rubr. & in c. ut super, de rebus eccles. non alien. quod vero agatur hic de jure quærendo, patet tum ex exemplo d. c. cum dilectus, tum quia, quod Episcopus conferat, pendet à futura vacatione. Respondetur tertio, valere statutum Episcopi, & clericorum contra canones † quando disponit in materia, in qua induci potest consuetudo canone specialiter permittente, prout post Calder. voluit Alex. consil. 106. incip. perspectus, vers. 9 probatur volum. 2. & Feder. de sen. cons. 17. num. 10. vers. non obstat quod quinto loco; licet eos aliter intellexerint, & male, Fel. d. c. quod super his, num. 10. & Curt. d. c. fin. ext. de consuet. sect. 3. num. 24. id autem est in casu nostro, nam tex. d. c. fin. de consuet. in 6. expresse approbat consuetudinem optandi.

Ad alteram difficultatem respondeo primo, modicum id esse præjudicium; Episcopo namque non auferitur potestas conferendi præbendam; poterit enim conferre non optatam. Secundo, quod poterit Episcopus id statuere † saltem ad tēpus, hoc est, ad vitam suam, juxta not. per gloss. in c. 2. de his, qua si. à pral. fin. cons. Cap. & Doct. in c. dudum, de reb. eccles. non alien. in 6. & in hac specie ita tenet Mil. in Repert. verbo consuetudo, & statutum optandi, ubi id limitat † nisi de consensu Capituli hoc statuisset, tunc enim statutum hoc perpetuum erit. Tertio, posse Prælatum † etiam aliqua bona ecclesiæ donare loco religioso, ut est text. in c. Apostolica de don. multo vero magis † Capitulo suæ ecclesiæ, gloss. in clem. 2. de rebus eccles. non alien. in verbo ecclesiam, præsertim vero † ex causa remunerationis, ut post Lap. in c. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. voluit Mil. in Repert. verb. prælatus etiam, & ver. prælatus non potest, optimus tex. in c. ceterum, de don. & ibi Io. An. gloss. in c. 2. eod. tit.

SUMMÆ RERUM.

Optio locum non habet regulariter in aliis beneficiis, quam canonicatibus.

e. Erv.

- 2 Erubescimus sine lege loqui.
- 3 Præbendæ nomen proprie solum locum habet in ecclesia collegiatis.
- 4 Consuetudo, vel statutum optandi potest etiam locum habere in collegio Mansionariorum.
- 5 Ius optandi potest locum habere in quovis sacro collegio, in quo singulis providetur de beneficio aliquo, seu commenda, ut in militia S. Ioannis Hierosolymitani.
- 6 Clerici, & presbyteri simplices in aliqua ecclesia an possint optare canonicatus, & canonici dignitates.
- 7 Domus optari possunt ex communi opinione Doctorum.
- 8 Domus an, & quomodo sit annexa præbenda.
- 9 Consuetudo optandi domos inducitur spatio decem annorum, & eur. num. seqq.
- 10 Domus canonicalis fere nihil habet spiritualitatis, sicut præbenda.
- 11 Ædes, seu domus canonicales per se non conferuntur.
- 12 Consuetudo optandi domos in ecclesia Mediolanensi antiquissima.
- 13 Optio locum non habet in præbendis apud sedem, seu in curia vacantibus.
- 14 Grossi fructus, qui à præbenda & distributionibus distinguuntur, si obtenti fuerint per canonicum in curia defunctum, optari eo defuncto non possunt.
- 15 Derogatio specialis consuetudinis, seu statuti etiam iurati de optando non requiritur, ubi alicui prævideatur de præbenda in curia vacante.
- 16 Vacare in curia, & apud sedem paria, immo idem sunt.
- 17 Vacare in curia, & esse reservatum beneficium idem non sunt; sed hoc habet se ut genus ad illud.
- 18 Vacare in curia dicuntur beneficia ad Romanam curiam

curiam

curiam accidentium, ab eave recedentium, si in ea, vel prope eam ad duas dietas decedant.

- 19 Vacare in curia beneficium dicitur, si duobus in Romana curia super beneficio sibi collato litigantibus uterque, vel utroque moriente alter, qui est possessor, in curia decedat. Idem si alter tantum sive possessor, sive petitor incuria decesserit, cum ad illum super stite causam prosequente declaratum fuerit pertinuisse beneficium, numer. 20. Immo idem erit, si eorum alter in curia, alter extra neutro possidente decesserit, num. 21. Aut etiam utroque possidente similiter decesserint. numero 22.
- 23 Beneficia curialium, qui etiam sede vacante ad locum per duas dietas Romana curia proximum, ubi domicilium non habent, quavis de causa secedunt, ibiq; moriuntur, vacare dicuntur in curia.
- 24 Vacare in curia dicitur beneficium per obitum in curia curialis habentis ibidem originem, ibiq; morantis occasione curia, aut ibi habentis perpetuum domicilium, seu domum etiam conductam. num. 25.
- 26 Curialium nomine quinam comprehendantur.
- 27 Beneficia curialium decedentium in itinere dum sequuntur recedentem curiam; Vel in loco, unde recessit curia, quam sequi propter infirmitatem non potuerunt, vacare dicuntur in curia. num. 28.
- 29 Vacare in curia dicitur beneficium per obitum legatorum, ac nunciorum sedis Apostolica intra duas dietas à curia distantes decedentium. Aut etiam ubicunq; durante legatione, ac negotii illius prosecutione num. 30.
- 31 Beneficia qualibet S. R. E. Cardinalium, & quorumcunq; officialium ubicunq; decedentium, vacare dicuntur in curia. De Prothonotariis. numer. 32. De collectoribus, & subcollectoribus. num.

DE OPTIONE. CAP. III. 29

num. 33. Idque procedit, quamvis officiales postea esse desierint, num. 34.

35 Beneficium semel affectum semper manet affectum.

36 Vacare in curia, seu apud sedem dicitur beneficium, per privationem, seu depositionem factam in curia. Item per resignationem ibidem factam, numero 37.

38 Beneficium vacat in curia, vel potius est reservatum per adeptionem secundi incompatibilis, & num. 50.

39 Vacare in curia dicitur beneficium per translationem, consecrationem, electionum cessationem, postulationum repulsionem, & similia in curia facta.

40 Extravagans ex debito, qua est Ioan. 22. de elect. in commun. & extravag. Ad regimen, qua est Benedicti XII. de prab. in commun. expirarunt morte illorum Pontificum, sed renovantur per regulas cancellaria.

41 Optio locum non habet in beneficiis quomodocunque siue generaliter siue specialiter reservatis. Quod tamen temperant aliqui, ut solum procedat ubi specialis reservatio sit motu proprio non ad instantiam. nu. 42. Item ubi specialis reservatio sit de beneficio certo non autem incerto. num. 43.

44 Reservatio duplex est, altera generalis, specialis altera.

45 Reservatio mentalis quid sit, & an sit in usu, & quid de individua, seu specialissima num. 46.

47 Reservatio specialis à generali in quo differat.

48 Reservata sunt quævis beneficia in curia vacantia.

49 Beneficia cardinalium, & officialium potius dicuntur simpliciter reservata, quam vacantia in curia. Idem in vacantibus per adeptionem alterius incompatibilis. num. 50.

50 Manus appositio affectio dicitur, & inducit quandam

damm

- dam reservationem, & quando. 71
- 52 Reservata sunt beneficia vacantia per promotionem ad episcopatum, & quando ea vacent de jure, seu etiam de stylo Romanae curiae. num. 53. 73
- 54 Beneficia familiarium Papae; nec non & familiarium S. R. E. Cardinalium sunt reservata. 74
- 55 Dignitates omnes pontificales; nec non & majores post pontificalem in cathedralibus, & principales in collegiatis sunt reservata. 75
- 56 Beneficia vacantia in mensibus Apostolicis sunt reservata, & qui menses illi sint. 76
- 57 Alternativa mensium, ejusque effectus remissive. 77
- 58 Reservationis beneficiorum materia remissive. 78
- 59 Optio locum non habet in praebendis vacantibus in curia, qua per alium, quam pontificem, aut ex ejus facultate conferuntur. Ex quo infertur ad habentes indultum, num. 61. secus vero erit in vacantibus in mensibus Apostolicis, eaque sola ratione reservatis, num. 63. 79
- 60 Dicitur cum posita inter diversas orationes stat potius demonstrative, quam taxative. 80
- 62 Indultum beneficiorum reservatorum non comprehendit vacantia in curia, nisi id in specie exprimitur. 81
- 64 Indulta beneficiorum maxime vacantium in mensibus reservatis, non ampliunt gratiam. 82
- 65 Optio locum fortasse habere potest in beneficiis vacantibus in curia, si intra mensem per Papam non conferantur. 83
- 66 Beneficia vacantia in curia si non conferantur intra mensem à Papa, possunt conferri per ordinarium collatorem: secus in devolutis ad Papam. num. 68. aut alias reservatis. num. 69.
- 67 Sede vacante potest ordinarius beneficia simplicia vacantia in curia post mensem conferre. 87
- 70 Cap. statutum, de praeben. in 6. correctum fuit, cujus tamen contrarium aliqui tenent. numero 72. 89

- 71 *Constitutio posterior contraria tollit priorem, licet de ea mentionem non faciat.*
- 73 *Beneficia reservata per alternativam optari non possunt.*
- 74 *Optio locum non habet in beneficiis resignatis in curia.*
- 75 *Beneficia reservata optari possunt ex speciali consuetudine super hoc inducta.*
- 76 *Optio locum habet in beneficiis devolutis ad Papam ex negligentia inferiorum, & in iis qua Papa ordinario jure confert. num. seq.*
- 77 *Beneficia devoluta quomodo dicantur conferri per Papam jure ordinario, ubi infertur ad beneficia degentium, ac decedentium in curia, qui curiales non erant, neq; ibi occasione curie morabantur.*
- 78 *Tempus sex mensium ad conferendum ordinario currit à die scientie vacationis.*
- 79 *Scientia prasumpta sufficit in casu Clem. i. de præbend. non autem in tempore optandi, aut conferendi beneficium.*
- 80 *Episcopus potest extra propriam dioecesim constitutus, sua beneficia conferre.*
- 81 *Præbenda alicujus si reservetur, & ille optet aliam, quanam censeatur reservata remissive.*
- 82 *Beneficia juris patronatus optari non possunt.*
- 83 *Reservatio non comprehendit beneficia juris patronatus, maxime laicorum, etiamsi adsint illa verba, ad cujuscunque provisionem, præsentationem, dispositionem, & c. num. 84. immo licet beneficium sit mixtum juris patronatus clericorum, & laicorum. num. 85. aut clerico competentis ratione bonorum patrimonialium. num. 86.*
- 87 *Reservatio comprehendit beneficia juris patronatus ecclesiarum; aut etiam laicorum ejus competentis ex privilegio, vel præscriptione. num. 88.*
- 89 *Beneficia juris patronatus laicorum possunt specialiter, & expresse reservari.*

- 90 Iuri patronatus laicorum potest expresse derogari.
- 91 Beneficia iuris patronatus optari possunt accedente consensu patroni, vel si specialis consuetudo inducta sit, ut ea quoque optentur. num. 92.
- 93 Iuri patronatus praescribitur spatium 40. annorum.
- 94 Optio locum non habet in permutatione seu beneficii, quae permittantur, nisi de hoc specialis consuetudo sit inducta. num. 97.
- 95 Actus agentium non operantur ultra eorum intentionem.
- 96 Prabenda resignata in permutatione alteri, quam uni ex permittantibus conferri non potest.
- 98 Prabenda Theologalis, Poenitentiarum, vel alia similis onus aliquod annexum habens optari non potest. Huiusmodi enim prabenda conferenda sunt certis personis qualificatis. num. 99.
- 100 Minor prabenda, quae tamen sit magis grata, optari potest, quod latius probatur, num. 107. & seqq. Contrarium alii tenent. num. 101. quod confirmatur. num. 104. 105. & 106. Alii distinguunt. num. 102. quae tamen distinctio refellitur. num. 103.
- 104 Praescriptio non extenditur nisi ad id, quod est possessum.
- 105 Consuetudo non extenditur, quod explicatur. num. 111. & 112.
- 106 Ascensus ad maiorem dignitatem permittitur, non descensus ad minorem, quod explicatur. num. 1015.
- 107 Favore alicujus inductum non debet in ejus odium retorqueri.
- 108 Minus licet, cui licet & plus: & melius est, quod est magis gratum.
- 109 Restitutio in integrum etiam ecclesiae non datur, nisi ob magnam lesionem.
- 110 Restitutio conceditur propter amissum interesse veritatis, & affectionis.
- 111 Consuetudo extenditur.

- 112 *Præscriptio, & consuetudo extenduntur ad casus omnino similes.*
- 113 *Melius est quod est magis gratum.*
- 114 *Mandati fines diligenter sunt custodiendi.*
- 115 *Major, vel minor dignitas quando successive possint obtineri, & inter eas ascensus, vel descensus detur.*

CAP. III.

Quibus in rebus, ac beneficiis locum habeat Optio.

QUÆRO PRIMO, *An in aliis beneficiis, quam canonicatibus locum habeat optio?*

Respondeo breviter, † quod non, tum quia nulla de hoc est lex, neque doctrina Jurisconsultorum; erubescimus autem † sine lege loqui, §. *optimum, utique, Auth. de non elig. sec. nub. col. 1. & §. consideremus Auth. de trient. & semiss. col. 3. c. illa, ne sed vac. & c. 1. de suppl. neglig. prel. in 6. cum simil.* tum quia optio inter plures datur: plura autem simul beneficia solum sunt in ecclesiis collegiatis, ut supra cap. 1. q. 1. adnotavimus, cum demum quia, cum text. *d. c. fin. de consuet. in 6. ibique & alibi Doct. de optione beneficiorum loquuntur, optari præbendam vacantem dicunt, optionemque vocant præbendarum: nomen autem præbendæ cum de beneficiis loquimur, proprie solum † locum habet in ecclesiis collegiatis, ubi adsunt canonicatus, personatus, ac dignitates, ut patet ex toto fere tit. de præben. & concess. præben. & ibi not. per Doct. in rubr. & per aliquos, in c. cum M. Ferrariensis de constit. Non negaverim tamen, hanc consuetudinem, seu statutum optandi posse etiam locum habere † in collegio aliquo mansionariorum vel aliorum portionariorum beneficiariorum in aliqua ecclesia, ut in specie voluit Abb. consil. 159. nu. 9. 19. & 20. eo quod eadem sit ratio, & text. *d. c. fin.* loquendo de canonicis non disponit, sed supponit in illis hanc consuetudinem. Quin etiam poterit lo-*

C

cum

Y